Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 9. Dnia 8. maja 1892. XIX. rocznik.

Przyszłe opodatkowanie stowarzyszeń udziałowych.

Drugi rozdział stojącego obecnie na porządku dziennym w Radzie państwa projektu reformy podatków bezpośrednich traktuje o opodatkowaniu przedsiębiorstw, obowiązanych do publicznego składania rachunków, do których zaliczone są także protokołowane i nieprotokołowane stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze, oparte na przepisach ustawy z 9. kwietnia 1873, mianowicie: wytwórcze, zaliczkowe i kredytowe, spożywcze, surowcowe i magazynowe, budowlane, dla dostarczania mieszkań i dla utrzymywania wspólnych pracowni i t. p.

W myśl §. 93. projektu rządowego mają być całkowicie wolne od podatku zarobkowego wszystkie stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze „które, opierając się na zasadzie samopomocy, ograniczają swoje interesa statutowo i faktycznie wyłącznie na własnych członków“, jeżeli osiągnięty z obrotów czysty ich dochód roczny nie przekracza 300 zł.

Dalej orzeka ten paragraf: „Zastosowaniu powyższego postanowienia nie przeszkadza, jeżeli wyżwymienione stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze od nieczłonków otrzymują pożyczki, albo składają swoje zapasy kasowe w przedsiębiorstwach i zakładach, obowiązanych do publicznego składania rachunków, jeżeli stowarzyszenia kredytowe przyjmują porękę od nieczłonków dla prawnego ubezpieczenia udzielanego członkom kredytu, jeżeli stowarzyszenia spożywcze i surowcowe od nieczłonków towary kupują, albo stowarzyszenia wytwórcze i magazynowe nieczłonkom towary sprzedają“.

Wymiar podatku ma być dokonywany rocznie, a za podstawę do wymiaru tego podatku służyć ma kwota czystego zysku, wykazana z poprzedniego roku administracyjnego. U przedsiębiorstw początkujących, które za rok poprzedzający wymiar podatku nie zamykały rachunku, ma być wymierzany podatek w stosunku 5%wego zysku z kapitału zakładowego lub obrotowego.

Jako czysty dochód mają być poczytywane wynikające z bilansu nadwyżki bez różnicy, czy one mają być rozdzielane jako prowizya, jako dywidenda, tantiema, lub pod jakiemkolwiek innem mianem.

Ciekawe są postanowienia §. 102. rządowego projektu, który brzmi:

„Do wynikających z bilansu nadwyżek doliczyć należy te nie objęte niemi kwoty, które na podstawie wyniku obrotów ostatniego roku administracyjnego mają być użyte na cele w poprzednim paragrafie oznaczone (t. j. na dywidendy, tantiemy i t. d) albo też na cele następujące:

a) na powiększenie kapitału zakładowego przedsiębiorstwa;

b) na umorzenie włożonych przez uczestników w przedsiębiorstwo kapitałów, jak również do takiej spłaty długów, której opędzenie z bieżących dochodów prowadzi do podniesienia według zasad prawidłowego bilansu obliczonego salda majątku przedsiębiorstwa, albo też na spłatę zaliczek lub udziałów, które w myśl §. 103 lit. *c)* nie były wliczone do opodatkowania;

c) na oprocentowanie kapitałów, włożonych w przedsiębiorstwo (w akcye, akcye pierwszeństwa, wkładki, udziały spółkowe, wpłaty komandytaryuszów i t. p.) lub wypożyczonych przedsiębiorstwu na obligi pierwszeństwa, albo inne cząstkowe zapisy dłużne. albo też za ubezpieczeniem hipotecznem — z wyjątkiem tych w §. 103. lit. *e)* wymienionych sum, które użyte zostały na oprocentowanie listów zastawnych, albo obligacyj komunalnych, pokrytych według przepisów sta-

tutu udzielonemi, rzeczywiście dłużnemi pożyczkami;

d) na spłatę zobowiązań gwarancyjnych, zaliczek, albo dopłat na rzecz innych przedsiębiorstw;

e) na ofiary, podarunki, albo inne datki, które nie stoją w związku z ruchem przedsiębiorstwa;

f) na opłacanie według przepisów tego rozdziału wymierzonego podatku z dodatkami; wymierzony według dotychczasowych ustaw podatek zarobkowy, tudzież podatek dochodowy I. i III. klasy należy uważać za równy temu podatkowi;

g) na pokrycie bilansami wykazanych strat z lat dawnych, z wyjątkiem straty z roku, bezpośrednio poprzedzającego rok bilansowy u przedsiębiorstw, wymienionych w §. 93. (t. j. u stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, które mają do czynienia tylko z członkami)".

Powoływany kilkakrotnie w tym paragrafie §. 103. opiewa: „Natomiast nie należy wliczać do opodatkowania, a względnie należy potrącić od wykazanych bilansem zwyżek:

a) bilansami wykazane przeniesienia zysków z lat poprzednich;

b) czyste dochody z przedmiotów, podlegających podatkowi gruntowemu, albo domowemu, lecz w każdym razie nie w wyższej kwocie, jak w takiej, jaka służy za podstawę do wymiaru podatku gruntowego lub domowego; przy przedmiotach, podlegających podatkowi domowo-klasowemu należy poczytywać jako czysty zysk ten dochód, jaki ten przedmiot musiałby przynieść jako czynsz *netto*, gdyby podlegał podatkowi czynszowemu, ażeby podatek czynszowy od tegoż przedmiotu dorównał faktycznie przepisanemu od niego podatkowi domowo-klasowemu;

c) kwoty, dostarczone z tytułu poręki zysków, albo zaliczki ze skarbu państwa;

d) rezerwy premij przy przedsiębiorstwach asekuracyjnych, zatrzymane na pokrycie niezlikwidowanych szkód;

e) wszystkie przez przedsiębiorstwo opłacane procenta bierne, o ile według przepisów §. 102. lit. *c)* wyraźnie nie jest nakazane wciągnięcie ich do opodatkowania; a więc w szczególności opłacane przez przedsiębiorstwo procenta z tytułu lombardu lub eskontu, procenta od wkładek oszczędności, depozytów, wypuszczonych w obieg asygnat kasowych, pożyczek, na zwykłe skrypta dłużne zaciągniętych; dalej procenta wypłacone od listów zastawnych i obligacyj komunalnych, które wydane i pokryte są rzeczywiście dłużnemi, według przepisów statutu udzielonemi pożyczkami;

f) odpisy kapitału, odpowiadające słusznemu uwzględnieniu zniżenia się wartości wskutek zużycia inwentarza albo materyałów, jakoteż strat, spowodowanych w ruchu interesów przez ubytek substancyi, zniżki kursu, albo przez inne straty; dalej te części dochodu, które z tych samych względów odkładane bywają jako osobne fundusze (jako fundusze na pokrycie ubytków, amortyzacyjne, rezerwę strat i t. d. lecz w tym ostatnim razie tylko w ówczas, jeżeli odłożone kwoty przeznaczone są na pokrycie takich wyraźnie określonych strat, które w chwili, gdy postanowiono odłożenie rezerwy, albo już nastąpiły, albo też mogły być spodziewane jako przypuszczalny wynik okoliczności, udowodnionych dotychczasowym tokiem interesów.

Czy wysokość dokonanych odpisów, albo dotacyi rezerw jest odpowiednią, ma władza podatkowa, która w tym względzie poweźmie pewne wątpliwości, stwierdzić przez biegłych w rzeczy.

g) Tantiemy, wypłacone zatrudnionym przy przedsiębiorstwie;

h) stałe płace, jakoteż remuneracye, wypłacane za oddane przedsiębiorstwu usługi poszczególnym członkom zarządu lub też Rad nadzorczych przy wymienionych w §. 93. stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych, kasach pożyczkowych gminnych, kasach, powstałych z funduszów kontrybucyjnych i t. d.

Jeżeli bilans nie wykazuje zwyżek, w ówczas według przepisów §. 105. projektowanej ustawy mają być rzeczywiste straty w myśl § 102. uwzględnione.

Podatek ma wynosić w regule 10% wykazanego zysku czystego Lecz przy stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych ma być przypisywany podatek od pierwszego tysiąca zł. zysków w wysokości trzech dziesiątych, od drugiego tysiąca w wysokości pięciu dziesiątych, a dopiero wyższe kwoty zysków mają być w pełnej wysokości opodatkowane.

W żadnym razie atoli podatek stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych nie może wynosić mniej, jak ½ od tysiąca kwoty kapitału zakładowego.

Nowe ustawy podatkowe mają wejść w życie od 1. stycznia 1894 roku.

Spółka handlowa rolniczo-przemysłowa
w Kołomyi.

Z nadesłanego nam zamknięcia rachunków Spółki handlowej rolniczo przemysłowej w Kołomyi, stowarzyszenia zarejestrowanego z ograniczoną poręką za rok 1891. wyjmujemy następujące szczegóły o stosunkach tej instytucyi, która obok prowadzenia własnych interesów, ma także poruczone zastępstwo Banku krajowego, Towarzystwa kredytowego ziemskiego, Banku austro węgierskiego. tudzież gal Towarzystwa handlowego, należy przeto do stowarzyszeń, z możliwie najbardziej rozgałęzionym zakresem działania; i dlatego na szczególniejszą zasługują uwagę:

Bilans spółki za rok 1891. przedstawia cyfry następujące:

Stan czynny:

Gotówka w kasie 31. grudnia 1891		14.166·65 zł
Weksle eskontowane		154.290 42 „
Koszta założenia	536 23 zł.	
10% amortyzacyi	107·25 „	428 98 „
Inwentarz	478·66 zł.	
10% amortyzacyi	40·— „	438 66 „
Kaucya w Banku austro węgierskim		10·296·— „
Pożyczki na skrypta dłużne		4.588 10 „
Pożyczki na zastaw papierów publicznych		529·— „
Papiery własne		85·— „
Dłużnicy w rachunku bieżącym		56 935·39 „
Procenta zaległe za r. 1891		1.056 42 „
Nadpłacone należytości i procent		185·60 „
Zaliczki zwrotne		500·— „
Koszta egzekucyjye		485·53 „
Kaucya w Tow. kredytowem ziemskiem		3.995 — „
razem		248.980·75 zł.

Stan bierny:

Udziały	21.900·56 zł
Fundusz rezerwowy	2.718·57 „
Wkładki oszczędności	62.336·27 „
Weksle reeskontowane	116.073·58 „
Bank krajowy	5.282·88 „
Wierzyciele w rachunku bieżącym	36.006 02 „
Procenta przenośne na r. 1892	734·51 „
Fundusz możliwych strat	300·— „
Zysk w r. 1891	3 628·36 „
razem	248.980 75 zł.

Przedstawiając ten bilans poprzedza go Dyrekcya uwagą: „iż kapitał obrotowy w tym roku powiększył się o sumę 65.096 zł. 58 ct, zaś ogólny obrót roczny o sumę 1,848.679 zł. 10 ct, zysk zaś z operacyi powiększył się w roku bieżącym o 1.198 zł. 79 ct.

„Majątek własny wynosi z końcem roku 1891:

w udziałach	21.900·56 zł.
w funduszu rezerwowym	2 718·57 „
razem	24.619 13 zł.

a gwarancya członków przedstawia sumę 131.400 zł.

„Rok bieżący nie był odpowiednim na operacye czysto rolniczej natury i w tym roku nie można było, stosownie do statutów, zająć się działem pośrednictwa w zakupnie i sprzedaży płodów rolniczych, założeniem magazynów zbożowych i udzielaniem zaliczek na płody surowe. Natomiast zawiązaliśmy stosunki z Bankiem krajowym co do pośrednictwa w udzielaniu zaliczek na frachty kolejowe, i z Galicyjskiem Towarzystwem handlowem co do przejęcia interesów tegoż na tutejsze okolice. Są to sprawy będące w toku i wkrótce rozpocznie się działanie w celu rozszerzenia handlu i przemysłu w tych stronach.

„Otrzymaliśmy przy tem zastępstwo Galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego: co do sprzedaży listów zastawnych, wypłaty kuponów i wylosowanych listów, oraz pośrednictwa w wyrobieniu pożyczek w temże Towarzystwie — co ułatwia okolicy bliższy i tańszy stosunek z pierwszorzędną instytucyą w kraju.

„Pomagając rozwojowi handlu naftą i innemi artykułami zbytu, przeświadczeni jesteśmy, iż nie będąc wyłącznie rolniczą instytucyą, jak to statut wskazuje, spełniamy z pożytkiem dla kraju włożone na nas zadanie i konsekwentnie postępować będziemy na tej drodze, pomimo doznawanych wśród licznej tutejszej konkurencyi, przeszkód".

Prezesem spółki jest poseł Stanisław Szczepanowski, jego zastępcą Edmund hr. Starzeński; nadto wchodzą w skład Rady nadzorczej pp. Czajkowski Maryan, Domain Józef, dr Mikołaj Fedorowicz, Józef Kühnel, Konstanty Siwicki, Edward Stenzel i Tadeusz Zima; zastępcami członków Rady nadzorczej pp.: inżynier Baecker Łucyan, Komorowski Stanisław i dr. Waleryan Stauber.

Grono Dyrekcyi składa się z pp.: Konstantego Bubelli, dra Macieja Krobickiego i prof. Waleryana Krycińskiego; zastępcami ich są pp.: Adam Maślakiewicz, dr. Bolesław Mayzel i Bolesław Skrzyński.

Sprawozdanie, streszczone powyżej, dowodzi, iż Spółka handlowa rolniczo-przemysłowa w Kołomyi może służyć wszystkim stowarzyszeniom tego rodzaju za wzór ruchliwości i przedsiębiorczości. W stosunku do własnego kapitału obrotowego — wyznajemy otwarcie, za skromnego cokolwiek, są w tej instytucyi cyfry obrotów rzeczywiście zdumiewające.

Jest to jednym więcej dowodem, jak rozległe i jak nadzwyczajnie wdzięczne pole działania stoi u nas

otworem przed spółkami handlowemi. Byle tylko umieliśmy je opanowywać tak skrzętnie i tak śmiało, jak spółka kołomyjska!

Bank rolniczy we Lwowie.

Bank rolniczy we Lwowie jest jedyną spółką handlową rolników, która wytrwale utrzymuje się na stanowisku, pomimo rozlicznych i ciężkich trudności, z któremi ma do walczenia: a z których to trudności niewątpliwie najcięższą do przezwyciężenia jest apatya samychże rolników interesowanych. Jeżeli tylko komuś raz Bank rolniczy nie sprzedał zboża tak korzystnie, jak właśnie ofiarował w danym razie ten lub ów Szloma, albo Abramko -- oho, już szlachcic odstręcza się od Banku rolniczego, i nie chce o nim nic słyszeć na całe swoje życie! Zapominają jednak ci panowie, iż podobna instytucya potrzebuje także doświadczenia, więc w zaufaniu w żywotność zasady, która stanowi racyę jej utworzenia i istnienia, należałoby z pewną wyrozumiałością sądzić nawet o błędach zarządu, jakie spostrzeże się, poprawiać co wymaga poprawy, bez małodusznego oglądania się na konwenanse, lecz w każdym kierunku wspierać ją wytrwale! W takim tylko razie instytucya rozwijałaby się krzepko i potężniała z każdym rokiem — z pewnością ze znaczną korzyścią dla producentów.

Z ogłoszonego niedawno sprawozdania rocznego za r. 1891 przytaczamy następujące szczegóły o obecnym stanie Banku rolniczego:

Bilans 31. grudnia 1891 opiewa:

Stan czynny:

Koszta założenia		505·36 zł.
Ruchomości		1.040·84 „
Wory własne		443·10 „
Zaliczki na produkta		68.524·18 „
Zaliczki na papiery wartościowe		2.061·55 „
Należytości od kupców		21.646 61 „
Należytości przenośne rach komisowych		11 080·13 „
Procenta, wypłacone na rok 1892 i narosłe w Banku krajowym od lokowanej tamże gotówki do 31. grudnia 1891		339·57 „
Pensye:		
wypłacone na styczeń 1892	511 65 zł.	
zaliczki urzędn. na pensye	209·— „	720 65 „
Koszta handlowe: czynsz i prenumeraty wypłacone na rok 1892 i zapas druków		194 70 „
Weksle		72.980·13 „
Papiery wartościowe w depozycie		2 450·— „
Gotówka		8.899 05 „
razem		190.885·87 zł.

Stan bierny:

Fundusz rezerwowy		4.620·27 zł.
Udziały członków:		
a) pełno wpłacone	34.800·— zł.	
b) częściowo wpłacone	2 400·— „	37.200·— „
Wierzytelności członków za produkta		4.142·40 „
Wierzytelności kupców (zadatki)		3.903·29 „
Wierzytelności rachunków bieżących		34.696·34 „
Wierzytelności przenośne rachunków komisowych		50·— „
Fundusz rezerwy nadzwyczajnej		1.244·41 „
Koszta handlowe: koszta administracyi i syndyka za rok 1891 wypłacone w roku 1892		323 99 „
Weksle reeskontowane		27.408·— „
Weksle członków		72.980 13 „
Deponenci papierów wartościowych		2.450 — „
Zysk		1.867·04 „
razem		190.885·87 zł.

Obrót towarowy był w ciągu roku 1891 następujący:

Gatunek ziarna	Kupiono komisowo Cent. metr.	Sprzedano komisowo Cent. metr.	Obrót ogólny Cent. metr.
Żyta	7.564	7.375	14.939
Pszenicy	5 430	5.183	10.613
Owsa	5.471	4.860	10.331
Jęczmienia	1.338	1.338	2.676
Grochu	543	496	1.039
Bobiku	38	38	76
Kukurudzy	3.171	2 171	4.342
Rzepaku	958	958	1.916
Lnianki	80	77	157
Koniczu	336	329	665
Nasion	1.470	1.426	2.896
Chmielu	52	52	104
Sztucznych nawozów	297	297	594
razem	25.748	24.600	50.348
Spirytusu Hklt.	710	710	1.420

W skład dyrekcyi Banku rolniczego wchodzą pp. dr. Paweł Dąbrowski, Władysław Bogdański i jako prokurzysta p. Leopold Wilimowski. Skład zaś Rady nadzorczej jest następujący: Bolesław Augustynowicz, prezes, Władysław Tustanowski, wiceprezes. Członkowie pp. Józef Gizowski, Seweryn Henzel, Aleksander Hulimka, Józef Kellerman, Emil hr. Potocki, Ksawery Porceri, Władysław Rieger, August Schellenberg, Bolesław Śmiałowski, dr. Józef Wereszczyński.

Dla spółek rękodzielniczych.

Galicyjskie akcyjne Towarzystwo handlowe zakłada centralny bazar krajowy, połączony ze stałą wy-

stawą krajowych wyrobów we Lwowie, w celu dopomożenia przemysłowi krajowemu do rozwoju:

a) przez skupienie w stolicy wyrobów krajowych, zaznajomienie i zainteresowanie tymi wyrobami jak najszerszych kół odbiorców;

b) przez uzyskanie dla krajowych wyrobów marki, chroniącej je od podsuwania pod takowe wyrobów obcych;

c) przez dostarczanie przemysłowcom jak najtaniej surowego materyału;

d) przez wprowadzenie w pojedyńczych gałęziach produkcyi jednolitości;

e) przez pozyskanie dla tych wyrobów miejsc zbytu poza krajem.

Według instrukcyi, do bazaru przyjmowane będą wyroby wyłącznie tylko krajowe, a to: na własny rachunek, lub na rachunek producentów (w komis); za udzieleniem na towar zaliczki lub bez zaliczki; wreszcie na wystawę.

Na własny rachunek będą przyjmowane te wyroby, które komitet wykonawczy galicyjskiego akcyjnego Towarzystwa handlowego każdorazowo oznaczy.

Na rachunek producentów (w komis) będą przyjmowane: za udzieleniem zaliczki: te wyroby, które są przedmiotem stałego odbytu: bez zaliczki: wszelkie inne wyroby, które mają wprawdzie pokup, jednak nie są przedmiotem stałego odbytu.

Na wystawę stale otwartą będą przyjmowane: wyroby, które tylko w większych ilościach bywają zakupywane, jak wyroby kaflowe, architektoniczne, wyroby dachówek, pap ogniotrwałych, meble i t. p, które na wystawie mogą być zastąpione pojedynczemi okazami lub modelami; wyroby surowe lub na pół gotowe; wyroby, które z natury swej nie mogą być pomieszczone w bazarze, jak maszyny, wózki. powozy i t. p, które łatwo zasąpić wzorami lub fotografiami.

Oprócz powyżej poszczególnionych, mogą być przyjęte na wystawę, wszelkie inne wyroby lub wzory przemysłu krajowego, na podstawie bliższego porozumienia się z komitetem wykonawczym galicyjskiego akcyjnego Towarzystwa handlowego.

Na zewnątrz t. j. w stosunkach z producentami, reprezentuje bazar komitet wykonawczy gal. akcyjnego Tow. handlowego, który układa się o warunki przyjęcia wyrobów do bazaru, o ceny wyrobów na rachunek przyjmowanych, o wysokość komisowego, jakoteż rozstrzyga o udzieleniu i wysokości zaliczki.

Producenci obowiązani są swoje wyroby lub wzory dostawić do bazaru własnym kosztem.

Każda przesyłka ma być zaopatrzoną w dokładną fakturę. Odbiór nadesłanych przedmiotów potwierdza kierownik bazaru. Jeżeli nadesłany towar okaże się przy odbiorze uszkodzony lub zniszczony, ponosi posyłający koszta naprawy, względnie straty. Uszkodzenia zaś, powstałe po odbiorze towaru pokrywa bazar.

Cenę wyrobów w komis przesyłanych, oznacza producent, i po cenach tych będą wyroby sprzedawane.

Przy wyrobach przyjmowanych w komisową sprzedaż, na które producent będzie żądać zaliczki, orzeka o wysokości i przyznaniu takowej komitet wykonawczy galicyjskiego akcyjnego Towarzystwa handlowego. Zaliczka może być udzieloną najwyżej do 75% wypośrodkowanej przez zarząd bazaru wartości towaru.

Komisowe, które zawierać będzie oraz wynagrodzenie za wszelkie czynności i wydatki, połączone z odbiorem jakoteż ze sprzedażą wyrobów, ustanawia się na 10 od sta z ceny przez producenta podanej. Wynagrodzenie to (komisowe) strącone będzie producentowi przy wypłacie należytości za sprzedany towar.

Wynagrodzenie za umieszczenie wyrobów i wzorów w oddziale wystawowym, liczy się wedle czasu, przez który przedmioty na wystawie będą umieszczone, jakoteż przestrzeni, przez wyroby i wzory zajętej.

Jako najkrótszy czas uważa się kwartał; krótsze peryody uważane będą za pełny kwartał. Za jednostkę przestrzeni uważa się metr kwadratowy:

a) za przestrzeń jednego metra na przeciąg jednego kwartału ustanawia się 3 zł. za każdy następny metr w tym samym czasie 1 zł. 50 ct.;

b) za przestrzeń jednego metra na pół roku ustanawia się 5 zł., za każdy następny metr w tym samym czasie 1 zł. 50 ct.;

c) za przestrzeń jednego metra na cały rok ustanawia się 8 zł., za każdy następny metr w tym samym czasie 1 zł. 50 ct

Przedmioty wystawowe muszą być zaopatrzone znakami producenta, a obok tego mają być dołączone cenniki dla ułatwienia w udzielaniu informacyi i przyjmowaniu zamówień.

Obliczenie z producentami w dziale wyrobów w komis nadesłanych odbywa się z końcem każdego kwartału. Koszta odesłania pieniędzy ponoszą producenci.

Producent może wycofać z bazaru wyroby swoje przed sprzedażą tychże, obowiązanym jest jednak tytułem kosztów powstałych z magazynowania i utrzymania tych wyrobów zapłacić 3% z podanej ceny towaru.

Komitetowi wykonawczemu Towarzystwa handlowego przysługuje prawo zarządzenia zwrotu wyrobów, które przez dłuższy czas nie znajdą odbytu, producent zaś obowiązanym będzie do dni 14 po uwiadomieniu go o uchwale komitetu wykonawczego zabrać swe wyroby własnym kosztem.

Przy towarach zaliczkowanych, co do których za rządzonym zostanie zwrot, obowiązanym jest producent przed odbiorem towaru zwrócić udzieloną zaliczkę najdalej do dni 14 po uwiadomieniu, w przeciwnym bowiem razie towar sprzedanym zostanie poniżej ceny oznaczonej, celem pokrycia zaliczki.

Instytucya ta mogłaby rzeczywiście cenne oddać usługi naszym rękodzielniczym spółkom wytwórczym, jeżeli ich zarządy zechcą korzystać z niej odpowiednio.

Sprawozdanie lustratora Towarzystw związkowych.

W miesiącu marcu i kwietniu przeprowadził lustrator związkowy, p. Heinrich, lustracyę następujących stowarzyszeń.

Brzozów, Towarzystwo zaliczkowe; Dobromil, Towarzystwo zaliczkowe; Kałusz, Towarzystwo zaliczkowe; Kulików, Towarzystwo zaliczkowe; Lwów, Bank zaliczkowy; Lwów, Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe; Lwów, Towarzystwo zaliczkowe urzędników i sług galicyjskich dróg żelaznych; Mikołajów, Towarzystwo zaliczkowe; Stanisławów, Towarzystwo wzajemnego kredytu mieszczan; Stryj Towarzystwo zaliczkowe; Ustrzyki dolne, Towarzystwo zaliczkowe; Wykoty, Towarzystwo zaliczkowe.

Z dokonanych lustracyi przedłożył Wydziałowi Związku p. lustrator szczegółowe sprawozdania, na podstawie których wezwano dotyczące Zarządy o wprowadzenie odpowiednich zmian w organizacyi poszczególnych działów.

Oparty na sprawozdaniach p. lustratora wyraził Wydział Związku podziękowanie Radzie nadzorczej i Dyrekcyi za nader gorliwe i sumienne zawiadywanie sprawami Towarzystwu w Brzozowie, Kałuszu, Lwowie (Bankowi zaliczkowemu i Towarzystwu urzędników i sług kolejowych), Stanisławowie i Stryju.

Towarzystwo zaliczkowe w Brzozowie wezwano o ustanowienie stałych godzin urzędowania i przyjęcie stałego funkcyonaryusza, zaś Towarzystwa w Kałuszu i Stryju o wprowadzenie rozdziału ksiąg pożyczkowych wedle wzorów związkowych.

Powiatowemu Towarzystwu zaliczkowemu we Lwowie zalecono zniżenie stopy procentowej od wkładek z 6% na 5% i ściślejsze zachowanie formalności przy udzielaniu pożyczek gminom, jako takim.

Towarzystwo kulikowskie wezwano o przeprowadzenie reorganizacyi buchalteryi i manipulacyi urzędowej w ogólności zgodnie z wnioskiem p lustratora i przyjęcie stałego funkcyonaryusza. Od wykonania tych wymogów uczynił Wydział Związku zależnem swoje poparcie w uzyskaniu dalszego kredytu, potrzebnego do rozwoju rzeczonego Towarzystwa. Podobne wezwanie wystosowano także do Towarzystwa zaliczkowego w Mikołajowie, poparcie którego uczyniono zawisłem, od ściągnięcia dawnych zaległości.

Towarzystwo w Ustrzykach odwiedził p. lustrator dwukrotnie, pouczył nową Dyrekcyę o prowadzeniu rachunkowości i ułożył bilans za rok 1891., który był mylnie zestawiony. Towarzystwo rozpoczęło już przed trzema laty cichą likwidacyę, po wyborach przeszłorocznych jednak, dostało się w ręce bardzo chętne, i p. lustrator rokuje obecnie temu Towarzystwu bardzo piękną przyszłość. Wskutek tego odwiedzi p. lustrator Towarzystwo w Ustrzykach w tym roku jeszcze raz, dla udzielenia dalszych wskazówek.

Stan Towarzystwa w Wykotach pozostał niezmieniony.

Zastępstwa bankowe funkcyonują prawidłowo i rachunki w dniach lustracyi były zgodne z wykazami Banku.

Kwity hipoteczne były w dniu lustracyi wszystkie wykupione.

Drobne wiadomości.

† Hermann Ziller. Niemiecko-austryackie stowarzyszenia poniosły bardzo dotkliwą stratę przez śmierć swego patrona, dra Hermanna Zillera, zmarłego w Wiedniu dnia 16. kwietnia b r.

Urodzony w roku 1825 w Steinach skończył studya uniwersyteckie w Lipsku, i uzyskawszy stopień doktora filozofii, wstąpił do służby państwowej, poświęcając się górnictwu. Przeniósłszy się do Austryi, poświęcił się zawodowi dziennikarskiemu, pisząc artykuły ekonomiczne do *Starej Pressy*, następnie zaś objął redakcyę dziennika *Vaterland*, a później redakcyę pisma *Deutsche Zeitung*.

W dniu 4. sierpnia 1872 wybranym został patronem ogólnego Związku austryackich stowarzyszeń, a na tem stanowisku przez szereg lat działał z niestrudzoną gorliwością dla dobra stowarzyszeń, z pominięciem nawet własnych interesów. Zorganizował Związek austryackich stowarzyszeń, i nim aż do swej śmierci kierował, założył i redagował organ austryackiego Związku *Die Genossenschaft*, a nadto wydawał roczne sprawozdania o stanie stowarzyszeń w Austryi.

Przez wydanie komentarza do ustawodawstwa austryackiego o stowarzyszeniach, zasłużył się wielce dr. Ziller stowarzyszeniom zaliczkowym i konsumcyjnym; bardzo zaś gorliwie i skutecznie bronił stowarzyszenia w sprawach podatkowych.

W połowie sierpnia zeszłego roku zachorował dr. Ziller wskutek przeziębienia się, lecz mimo to brał udział w ogólnem zgromadzeniu w dniu 8. i 9. września. Wkrótce jednak stan jego zdrowia tak się pogorszył, że ostatnie miesiące musiał przepędzić na łożu boleści.

Pogrzeb odbył się 19. kwietnia b. r.

Towarzystwo produkcyjne i handlowe zawiązano w Łańcucie z następującemi celami: *a)* produkcya i sprzedaż płócien, oraz wszelkich wyrobów tkackich; *b)* produkcya i sprzedaż sukna, oraz wszelkich wyrobów sukienniczych; *c)* sprzedaż skór szewskich, rymarskich i kuśnierskich; *d)* w obrębie powiatu Łańcuckiego hurtowny i drobiazgowy handel solą; *e)* zakładanie w rozmaitych okolicach powiatu na własny lub obcy rachunek sklepików z towarami mięszanemi, i trudnienie się zaopatrywaniem istniejących sklepików w towary; *f)* komisowo lub na własny rachunek załatwiac kupno i sprzedaż wyrobów przemysłu miejscowego, tudzież materyałów, maszyn, warsztatów, narzędzi i przyborów użytecznych w przemyśle; *g)* komisowo lub na własny rachunek kupować i sprzedawać narzędzia i maszyny rolnicze, nasiona i nawozy sztuczne, a ewentualnie także płody rolne i leśne, i inwentarz żywy

Po zarejestrowaniu statutu ukonstytuowało się Towarzystwo w dniu 26. marca b. r. wybierając prezesem Rady nadzorczej p Bolesława Żardeckiego, posła na Sejm krajowy, wicemarszałka Rady powiatowej i dyrektora Towarzystwa zaliczkowego w Łańcucie, jego zastępcą p Filipa Kabanego, przełożonego obszarów dworskich w Łańcucie. W skład Rady nadzorczej weszli pp.: Jan Cetnarski, ks. Jędrzejowski, Zygmunt Łastowiecki, Wacław Oborski, Antoni Hanusz, Antoni Zabielski, Józef Gaweł, Bazyli Pyptiuk, Józef Dziubek, Adam Mac, Antoni Trojnar, Jakób Basak i Władysław Szeliga. Do dyrekcyi wybrano ks. Emila Zauderera, proboszcza w Łańcucie Jakóba Krzena i Ludwika Pusza.

Ruch stowarzyszeń.

Zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Dziennik urzędowy ogłasza w miesiącu kwietniu b. r. następujące zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Nowe stowarzyszenia:

C. k sąd obwodowy jako handlowy w Jaśle poleca wpisanie do rejestru stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych: „Towarzystwo dla handlu, przemysłu i rolnictwa w Gorlicach, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“, w niemieckim zaś języku: „Verein für Handel, Gewerbe und Ackerbau in Gorlice, registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung“, które na podstawie statutu z dnia 18. lutego 1892. zawiązanem zostało w Gorlicach.

Celem powyższego Towarzystwa jest dostarczanie członkom potrzebnych w przemyśle i rolnictwie towarów, popieranie krajowego przemysłu o prowadzeniu zakładów przemysłowo handlowych i udzielanie członkom zaliczek na produkta.

Z zakresu działania stowarzyszenia wykluczone są czynności ściśle bankowe.

Czas trwania stowarzyszenia jest nieograniczony Dyrekcyę na pierwsze trzechlecie składają pp.: dr. Kazimierz Szczaniecki, zamieszkały w Kwiatonowicach, Bolesław Łodziński, zamieszkały w Gorlicach, Tomasz Łaszcz, zamieszkały w Siarach, którzy powyższą firmę podpisują w ten sposób, iż pod napisem firmy czy to w polskim, czy też niemieckim języku uskutecznionym, swoje nazwiska podpisują dr. Kazimierz Szczaniecki, B. Łodziński, T. Łaszcz.

Do ważności zobowiązania stowarzyszenia wystarczają dwa podpisy którychkolwiek członków dyrekcyi.

Wszelkie ogłoszenia od stowarzyszenia umieszczane będą w jednym z dzienników krajowych.

Za zobowiązania stowarzyszenia odpowiadają członkowie oprócz udziału jeszcze dalszą dwukrotną kwotą udziałową.

(Uchwała z dnia 12. marca 1892. l. 1.094).

C. k sąd obwodowy jako handlowy w Jaśle, poleca wpisanie do rejestru dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych pod firmą: „Bank dla handlu i przemysłu w Gorlicach, stowarzyszenie zarejestrowane z odpowiedzialnością ograniczoną“, po niemiecku: „Handels und Gewerbe- Bank in Gorlice, registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung“, które zawiązało się w Gorlicach na podstawie kontraktu z daty Gorlice 27. marca 1892.

Celem Towarzystwa jest eskontowanie weksli, udzielanie pożyczek członkom na zastawy, przyjmowanie i wypłacanie pieniędzy na rachunek bieżący, przyjmowanie wkładek celem oprocentowania. Czas trwania jest nieoznaczony. W skład zarządu i dyrekcyi wchodzą pp.: dr. Henryk Robinsohn, adwokat w Gorlicach, Eliasz Ellenberg, Mojżesz Picele i Gerson Weiss, kupcy w Gorlicach. Ogłoszenia ze strony Towarzystwa i zarządu będą uskuteczniane przez plakaty, lub obwieszczenia w dziennikach publicznych, a przedewszystkiem w urzędowej „Gazecie Lwowskiej“ zamieszczane, odpowiedzialność członków Towarzystwa za jego zobowiązania jest ograniczoną do wysokości pięciokrotnej wkładki, wliczywszy już i samą wkładkę. Firmę Towarzystwa będzie podpisywać Dyrekcya w ten sposób, że pod napisanemi, wydrukowanemi lub stampilią wytłoczonemi słowami „Bank dla handlu i przemysłu w Gorlicach, stowarzyszenie zarejestrowane z odpowiedzialnością ograniczoną“, lub po niemiecku: „Handels und Gewerbe-Bank in Gorlice, registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung“, najmniej dwóch członków zarządu własnoręcznie swe podpisy zamieszczą: dr. Robinsohn, E. Elbenberg. M. Picele, Gerson Weiss.

(Uchwała z dnia 2. kwietnia 1892 l 1574).

C. k. sąd obwodowy jako handlowy w Jaśle poleca wpisanie do rejestru dla spółek zarobkowych i gospodar-

czych firmy: „Towarzystwo oszczędności i kredytowe w Dukli, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“, w niemieckim języku zaś: „Sparr- und Creditverein zu Dukla, registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung“, które zawiązało się w Dukli w dniu 31. grudnia 1891.

Przedmiotem przedsiębiorstwa stowarzyszenia jest prowadzenie zakładu kredytowego dla dostarczania członkom potrzebnych kapitałów za pośrednictwem wspólnego kredytu i możności dania sposobności do zyskownego wkładania kapitałów.

Przewodniczącym Rady nadzorczej wybrany został Moses H. Reich z Dukli, członkami dyrekcyi wybrani: Berl Izaak Wietschner, Izaak Reich i Mozes Dawid Herzig, zastępcami ich zaś Samuel Horowitz i Naftali Unger, wszyscy w Dukli zamieszkali.

Ogłoszenia stowarzyszenia ogłaszają się przez obwieszczenie w lokalach stowarzyszenia i publiczne afiszowanie, przez przewodniczącego i jednego dyrektora podpisane.

Udział członka wynosi 25 zł., każdy członek jednak może mieć więcej udziałów.

Każdy członek za zobowiązania stowarzyszenia ręczy oprócz kwotą swoich udziałów i dopisanych dywidend jeszcze dalszą kwotą po 50 zł. za każdy udział.

Podpisywanie firmy uskutecznia się w ten sposób, że pod wydrukowaną stampilią wytłoczoną lub napisaną firmą w języku polskim: „Towarzystwo oszczędności i kredytowe w Dukli, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“, lub w języku niemieckim: „Sparr- und Creditverein zu Dukla, registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung“, przewodniczący Rady nadzorczej, jeden dyrektor lub dwaj członkowie dyrekcyi własnoręcznie nazwiska podpiszą.

(Uchwała z dnia 2. kwietnia 1892. l. 1.630).

C. k. sąd obwodowy jako handlowy w Stanisławowie ogłasza, że polecamy zarazem prowadzącemu rejestra handlowe wpisane w rejestrze dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych nowo zawiązanego w Jazłowcu stowarzyszenia pod firmą: „Creditverein in Jazłowiec, registrirte Genossenschaft mit beschränkter (fünffacher) Haftung“, albo po polsku: „Towarzystwo kredytowe w Jazłowcu, stow. zarejestrowane z ograniczoną (pięciokrotną) poręką“ — z tem, że Towarzystwo to opiera się na statucie z dnia 1. czerwca 1891., że zadaniem tegoż jest: „der Betrieb eines Creditgeschäftes behufs Beischaffung der den Mitgliedern zum Betriebe von Handel Gewerbe und Landwirtschaft nöthiger Geldmitteln gegen mässige Zinsen im Wege des gemeinschaftlichen Credites“, że dalej zarazem członkami dyrekcyi wybrani zostali a to: 1 Getzel Selig, handlujący drzewem, 2. Goldapper Samuel, ajent asekuracyjny, 3. Käufer Hersch, handlujący żelazem, 4. Nirenberg Israel Salomon, handlujący skórami, wszyscy w Jazłowcu zamieszkali.

Że dyrekcya podpisuje stowarzyszenie w ten sposób, że pod firmą stowarzyszenia znajdywać się mają podpisy co najmniej dwóch członków dyrekcyi, że nakoniec ogłoszenia stowarzyszenia następywać będą plakatami.

(Uchwała z dnia 2. marca 1892. l. 2 404).

Rozwiązanie i likwidacye:

C. k. sąd obwodowy w Złoczowie jako handlowy zawiadamia, że dnia 3. lipca 1891. wpisano na podstawie sądowej uchwały z dnia 13. czerwca 1891. l. 4.926 w rejest spółek zarobkowych i gospodarczych, iż „Towarzystwo handlu skór w Glinianach, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“, uchwałą walnego zgromadzenia z dnia 23. marca 1891. zostało rozwiązane, tudzież że likwidacyę jego prowadzić będą dotychczasowi członkowie Dyrekcyi Filip Geissheimer, Józef Wolf i Jan Fedynkiewicz z Glinian.

Zarazem wzywamy wierzycieli, aby się w Towarzystwie zgłosili.

(Uchwała z dnia 11. lipca 1891. l. 4.905).

Bilansy stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za r. 1891.

27. Bełz. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: 3.240·31. Straty: koszta urządzenia i ruchomości 1.274·60, do rachunku bilansu: saldo za rok 1892. 1.965·71; razem 3 240·31. *b) Bilans.* Stan bierny: udziały 15 157 18, wkładki na rachunek bieżący 34.373·36, długi zaciągnięte 7.800·—, odsetki naprzód pobrane 530·65, fundusz rezerwowy 2.931·77, straty i zyski 1.965·71; razem 62.758 67. Stan czynny: pożyczki 59.898 20, odsetki naprzód zapłacone 55·81, odsetki zaległe 1 015·52, zaliczki procesowe 326 92, lokacya 772·92, kasa 689·30; razem 62.758·67.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Teofil Merunowicz. Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, Hotel Żorża.